

Ebelik Mesleğinin Gelişimi

Prof. DR. Sibel ERKAL İLHAN

Midwife

- Eski Sakson dilinden gelmektedir ve “doğrudan bir kadınla birlikte olan kadın” anlamına gelmektedir.

Eski Çağlarda Ebelik

- M.Ö. 5000 – resimlerde çömelmiş ıķınan kadınlara ve onlara yardım eden ebe resimleri görölmüştür.
- MÖ 4000 yıllarında Sümerler zamanında doğumları dişilik sembolü olarak Analık ve Merhamet Tanrıçalarının yaptırdığına inanılır ve ebelik sorumluluklarını üstlenirlerdi.
- MÖ 2200-2000 yıllarında Mısır medeniyetinde gebelikte erken hormonal teşhis doğmuştur.

M.Ö. 5000 - Resimlerde çömelmiş ıkınan kadınlar ve onlara yardım eden ebeler

**Ebelik,
insanlığın
varoluşu
ile başlar.**

*Tüm kültürlerde
insanlığın
devamı için
doğuma yardım
görevi ebenindir.*

*İncil, Mısır Papirusları, Hindu, Yunan, Roma, İnka, Aztek
kültürleri*

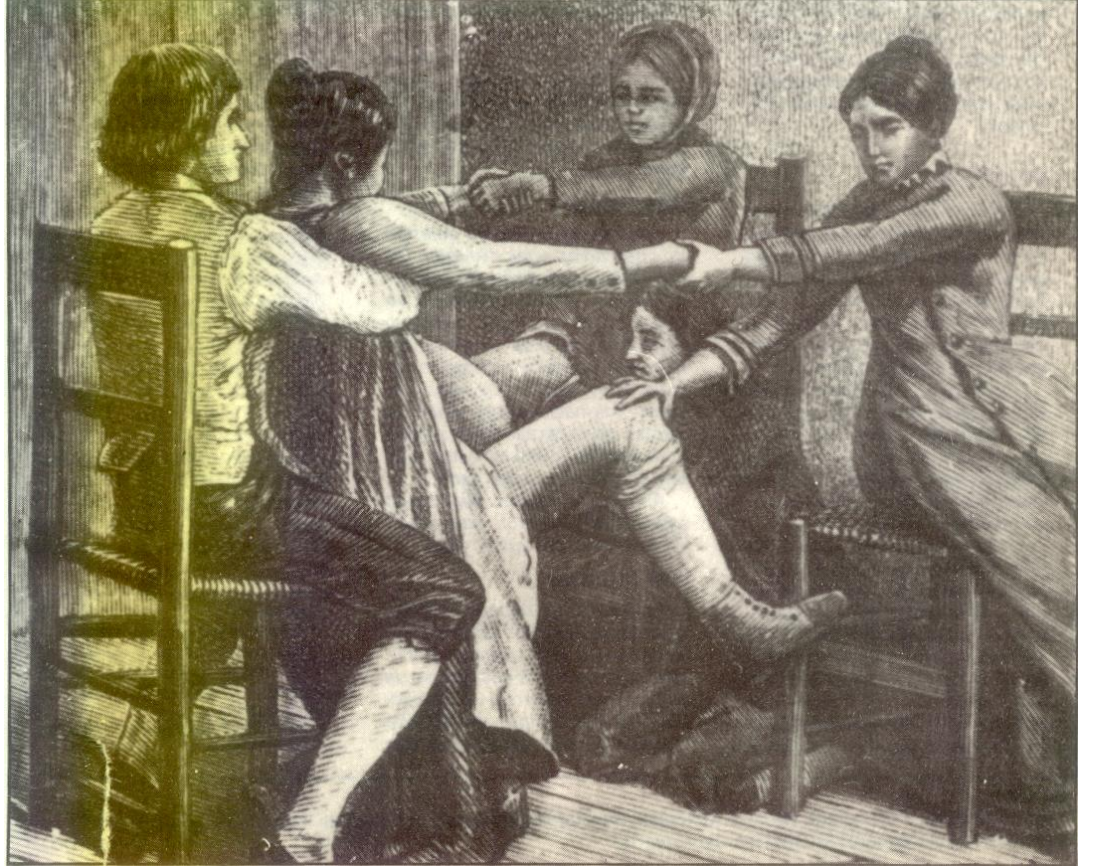
- İncilde ebelerden bahsedilmektedir. ebeliğin kutsal bir meslek olduğu eski mısırda kral Pharaol'un ebeler Shifra ve Pua 'ya emirler verdiği gözlenmektedir. Ayrıca Musa Peygamber de ebelerin kutsallığını anlatmaktadır.

Tarih boyu tüm toplumlarda;

- Yeni bir canlının dünyaya gelmesine yardımcı olmak
- doğum ağrısı çeken bir annenin acısını dindirmek
- aileye istek ve özlemlerle beklenen birinin katılımını sağlamak

**Yıllarca anneden
kıza geçen ve
yavaş gelişen bir
meslek olarak
süregelmiş ve
15.yy'da
hekimlerin
doğum
konusuyla
ilgilenmeleri ile
ilk bilimsel
kökleri atılmıştır.**

- Mısır'da buğday (erkek) ve arpa (kız) ile ıslatılmış kadının idrarı test edilirdi
- Kısırlığı olan kadın için uterusun ağzına akşamdan soğan veya sarımsak yerleştirilir, sabah kadının bunların tadını ağzında hissetmesi tüplerinin açık olduğuna karar verilirdi.
- MÖ 460-370 yıllarında İstanköy'de Hipokrat "Fasıllar" adlı kitabında gebeleri bilimsel yöntemle doğurtmuştur.

**Hipokrat'ın
bazı
doğumlara
yardım ettiği
bu nedenle de
ona "erkek
babaanne"
dendiği
bilinmektedir .**

Leonardo Da Vinci
Drawing Fötüs into Uterio, 15.yy.

- MS 98-138 yıllarında Efesli Soranus ilk ebelik kitabını yazmıştır. Bu kitapta ebelerin mesleki özellikleri:
 - Sır saklamalı
 - Gebelere verilecek ilaçları iyi bilmeli
 - Gebenin acısını paylaşmalıdır.
- Roma imparatorluğunun yıkılması ile bu yaklaşımlar unutulmuş batıl inançlar ortaya çıkmıştır.

- Eski Yunanistan da kendileri bebek doğurmayan kadınların ebelik yapması yasaklanmıştı.
- Atina'nın en tanınmış ebesi, Socrates'in annesi olan Phaenarete idi.

- Yunanlılar ve Romalılar ebelerinin okur – yazar olmalarını isterlerdi ve ebelerin yararlanması için birçok kitap yazmışlardır. Bu kitapların en tanınmışı Romalı Büyük Hekim Soranus’un yazdığı “ Gynaecology” adını taşıyan kitaptır.
- Kitabın bir bölümü ideal bir ebenin nasıl olması gerektiğine ayrılmıştı.
- Ebe yalnız iyi eğitilmiş olmayacaktı. Bedeni güçlü, bacakları sağlam, elleri uzun ve ince parmaklı olacaktı

- 1560 Fransız Kralı 3. Henry ebelik eğitiminde standartları belirledi ve ebelerin sınava girmesini sağladı. Henry III, ebelik standartlarını da saptamıştı. Eğitimin sonunda ebe adayları, “ebe öğretmenlerin” karşısında sınava giriyorlardı.
- Fransa’da 1560 yılında Henry III’ün koyduğu bir kurala göre ebeler yalnız pratik eğitim değil aynı zamanda kadın anatomisi konusunda da eğitim görüyorlardı.
- Başarılı adaylara çalışma belgesi veriyorlardı. Bunlar kapılarına bir ana ve bir bebekten oluşan “ebelik simgesi”ni asmaya ve ebelik yapmaya hak kazanıyorlardı

- 1640 da yazılan PRATICA – OF PHISICK kitabında doğum hızlandırmak için bazı ilaçlardan bahsedildi ve kloroform ebelikte kullanıldı.
- 1616 da Elizabeth Cellien hastanelerde doğum ve lohusalık bölümü kurdu

- Fransa'da XVI. YY'da Paris'de ilk ebelik okulu açılmıştır. 1668'de Mauriceau meşhur ebelik kitabını yazmıştır.
- Almanya'da 1701 yılında Justine Siegmundine ebelik üzerine "Öğrenci-Hoca Söyleşisi" adlı kitabı yazmış ilk ebelik eğitimini başlatmıştır.
- Fransa'da 1745 -1810 yılları arasında yaşayan Baudelockue 1775 de " Doğum Sanatının Esasları "kitabını yazmıştır.

15-19. yy İngiltere, Almanya, Hollanda, İtalya, İspanya gibi ülkelerde ebelik altın çağını yaşamış, bağımsız rollerde çok ilerlemiş, ilaç dozunu hesaplama, ağrı giderme, kanamaya müdahale ve Hastalık etyolojilerinde üst düzey bilgilere sahip olmuştur.

- 1733 de Marie Louise La Chapalle (1769-1821) adlı ebelik öğretmeni forseps uygulamalarındaki tekniği ile tanınmış 3 ciltlik bir kitap yazmıştır.
- 1773-1841 Marie – Anne Bouvin bol şekilli bir ebelik kitabı yazmıştır.
- 1819 da Laennec steteskopu bulmuş ve ilk kez obstetride kullanmıştır.
- İngiliz Sir J.V.Simpson (1811-1870) forseps ve kloroformu obstetriye sokmuş 1857 de kraliçe Victoria'nın kloroformu resmen kabul etmesiyle ebelik bilimsel anlamda gelişti.

- Ebelik Mesleđi, dñnyanın en eski mesleklerinden biridir.
- Eski çağlarda Asurlular'da, Çinliler'de, Mısır'da, Eski Yunan'da, Hititler'de, Yahudiler'de, ve Romalılar'da ebelik mesleği vardır.
- Ebelik mesleği ile kadın hastalıkları ve doğum uzmanlıkları başlarda tek meslek halinde idiler.
- Çin de, Ch'un Yu'en bir ebenin toplumsal konumunu prenseslerden daha yukarda tutmuştur

Ebe Kuruluşları

- Dr.Peter Chamberlen, obstetrik forsepsi geliştirmeye çalışan bir hekim olup 1616 yılında ebelerin bir birlik - dernek kurmalarını önermişti.
- Bu işi yıllarca sonra, politik etkisi fazla olan, tanınmış bir ebe 17. YY'da Elizabeth Cellier idi. Artık hastanelerde bir “doğum ve loğusalık bölümü” bulunması da sağlanmıştır

- 19. yüzyılda erkekler ebelik mesleğine gerçek bir baskın yapmışlar ve erkek ebeler çoğalmıştır. Bunların en tanınmışlarından birisi Londra'da çalışan William Smellie'dir

- William Hunter'in ofisinden kovduğu Eliza Philips, Amerika'ya göçmüş ve Charleston'da 3000 sağlıklı doğum yaptırmıştır.
- Diğer bir ebe, Mary Donally ise 1738 yılında İngiltere'de bir sezeryan ameliyatı yapmış ve anne ile çocuğu kurtarmıştır. Ebeler, doktorlara karşı savaşı Victoria çağında tam olarak yitirmişlerdir

TÜRK TARİHİ KAYNAKLARINDA EBE

- Doğum sırasında “Umay ” (Eski Türk inancında doğum anında albastının karşısında doğum yapan kadını koruyucu bir takım üstün özellikleri olan kutsal varlığa verilen isim - Doğum yapan kadını koruyan-) adlı büyük bir ruh- belki kendisi de kadındı – kadınları korurdu.
- **Ebeye Anadolu’da “göbek anası” denir**

Osmanlı devrinde

- Ebeler doğum yaptırıyordu
- Hekim genelde doğum yaptırmazdı. Fakat doğum bilgisi bilmek zorundaydı.
- Ebeliğin, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Tarihi; 1386–1470 yılları arasında yaşamış olan, Amasya Darüşşifası'nda çalışan Hekim Şerafettin Sabuncuoğlu ile başlar

Osmanlı Döneminde Ebe

- Çocuk giysilerinin hazırlanması
- Doğumun yaptırılması
- Doğum sonu ritüelleri
- Lohusanın takibi
- Bebek bakımı

- 1839 yılında, Galatasaray'da Tıbbiye-i Aliye-i Şahane'nin açılmış olmasıdır.
- Bu Tıp Okulu'nun Fransız Nizamnamesi'nde, "Tıp Talebeleri ile Ebelere Mahsus", doğuma ait iki kürsü kurularak, İlk Ebelik Eğitimi başlamıştır

- 1842 yılında “ilk defa “Ebelik Eğitimi Programı”na da yer verilmiştir
- 1843 yılında ilk ebelik dersleri verilmeye başlanmıştır
- 1843 yılında kadınlara mahsus olmak üzere Haseki Sultan Darüşşifası açıldı.
- 1847 yılında Guraba Hastanesinin de Kadın Hastaları için bir bölüm açıldı.
- 1845 yılında ilk ebelik imtihanı yapılmış ve ilk ebelik mezunları diplomaları verilmiştir.

- 1869 yılında; İlk Müstakil Ebe Okulu, Ahırkapı' da ki Otluk Ambarı civarında açılmıştır
- İlk Türk Asıllı Ebe Tayini, Fatma ve Nefise isimli Türk Ebelerin, 750'şer kuruş maaş karşılığı tayin edilmesiyle gerçekleşmiş, İlk Devlet Ebeliği başlatılmıştır
- 1885 yılından sonra Dr. Besim Ömer Akalın Tıp Okulu ve Ebelik Kursun'da ders vermeye başlamıştır.
- 1895 yılında Ebe Okulu Eğitimini Dr. Besim Ömer Paşa üstlenmiş ve ilk ebe okulu müdürlüğünü yapmıştır.

TÜRKİYE'DE CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE KADAR EBELİK

- 1909 yılında sivil ve askeri tıbbiye birleştirilerek yeni bir kadro ile Haydarpaşa Tıp Fakültesi kurulmuş ve sivil tıbbiyeden boşalan Kadırga'daki binalarda ilk ebe okulu ve kadın hastalıkları kliniği açılmıştır
- 1920'de çeşitli illerden ilkokul mezunu kızları bu okula getirmiş, Kadırga' da Hilal-i Ahmer Barakaları'nda 2 yıl yatılı okutarak, ebe gereksiniminin karşılanması yoluna gidilmiştir

- Cumhuriyet'in ilanından sonra Besim Ömer Paşa tarafından açılan ilk ebe okulu, ortaokul mezunu ebeleri almaya başlamıştır. Öğrenciler bu okulda 3 yıl eğitim görüyorlardı. Buradan mezun olan bayanlar, 2 yıl mecburi hizmet yapıyorlardı. 1924 yılında bu okul tam olarak Tıp Fakültesi'ne bağlanmıştır

Besim Ömer Paşa

- 1961-62 eğitim öğretim döneminde bu okullar, doğum evlerinden ayrılarak yeni bir düzenleme ile bağımsız bir kimlik kazanmış ve sağlık okulları adı altında öğrenimlerini sürdürmüşlerdir. Böylece ilkokula dayalı 3 yıllık düzenli program uyarınca kuramsal bölümü okulda ve uygulamalı bölümü doğum evlerinde yer alan bir eğitim sistemine geçilmiştir.

- Köy Ebe Okullarının uygulamasına 1978 yılında son verilmiştir. 1978 – 1979  ğretim yılı sonunda çıkarılan “Sağlık Meslek Liseleri” yönetmeliği ile Sağlık Kolejleri, Sağlık Meslek Liselerine dönüştürülmüş, bu okullara ortaokul mezunları alınmıştır.

- 1985 – 1986 eğitim-öğretim yılında bu okullara ek olarak Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulları bünyesinde Ebelik Programları açılmıştır.
- 1986 – 1987 döneminde Sağlık Bakanlığı, liseyi bitiren kızların alındığı 1 yıllık ebelik kursları açmıştır (LİMME)

Uluslararası Ebeler Konfederasyonu'na (ICM) göre ebe;

- Gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde kadının bakımını sağlayan, gerekli tavsiyelerde bulunan, kendi sorumluluğunda doğumu gerçekleştiren, yenidoğanın bakımını sağlayan ve kadın ile işbirliği içinde çalışan, güvenilir ve sorumluluk sahibi bir profesyoneldir.
- Yine ICM ebeyi, sağlık danışmanlığı ve eğitiminde, yalnız kadın için değil toplum ve aile için de önemli bir görev alan bir sağlık personeli olarak görür. Bu görev, antenatal eğitim ve ebeveynliğe hazırlanma, cinsellik ve üreme sağlığı ve çocuk bakımını içerir.